

«فرهنگستان» بررسی کرد

۸ پیشنهاد برای معاونت فرهنگی وزارت علوم

زهرا رضایی

خبرنگار گروه دانشگاه

«۹ سامانه جدید از سوی معاونت فرهنگی وزارت علوم رونمایی شد؛ خبری که روز گذشته روی خروجی رسانه‌ها قرار گرفت و نشان دهنده آن بود که بار دیگر جدیدترین دستاوردهای معاونت ذیل مدیریت عبدالحسین کلاتری، طراحی و راه‌اندازی سامانه‌های تازه‌ای بوده است. سامانه‌هایی که قطعا بنیاد روند اقدامات این وزارتخانه در بعد مسائل فرهنگی را بیش از پیش الکترونیکی کند. درست است که هر کدام از این سامانه‌ها با کاربردهای مختلفی راه‌اندازی شده‌ و می‌تواند به‌نوعی بانک اطلاعاتی را در اختیار مسئولان آموزش عالی و روسای دانشگاه‌ها در زمینه‌های مرتبط کاری‌شان قرار دهد، اما واقعیت اصلی که باید درباره حرکت وزارت علوم دولت سیزدهم به سمت فعالیت در بستر فضای مجازی بیش از پیش مدنظر قرار داد، این است که طراحی و ایجاد سامانه موضوع امروز نبوده و دستاوردی نیست که بخواهیم منحصر به یک دولت نسبت دهیم. به عبارت دقیق‌تر باید عنوان کرد حرکت به سمت الکترونیکی کردن بخش قابل توجهی از فعالیت‌های فرهنگی از دوران حضور غلامرضا خواجه‌سروی در معاونت فرهنگی وزارت علوم که به اوایل دهه ۹۰ بازمی‌گردد، آغاز شده است. یکپارچه‌سازی دانشگاه‌ها در حوزه‌های مختلف فرهنگی موضوعی است که عمری نزدیک به ۲ دهه دارد و تا امروز هم سامانه‌های مختلفی در این زمینه ایجاد شده و حتی بخشی از سامانه‌ها بعد از مدتی دیگر کارایی خود را از دست داده‌اند.

۹ استفاده از سامانه‌ها به اندازه رونمایی مهم است!

هرچند هنوز اطلاعات کاملی از نحوه و حیطه فعالیت تمام ۹ سامانه منتشر نشده و مشخص نیست هر کدام از این سامانه‌ها قرار است چه تغییری را در عملکرد دانشگاه‌ها در سطوح مختلف فرهنگی ایجاد کنند و اصلا اگر نسخه آزمایشی آنها رونمایی شده از چه زمانی به بعد نسخه اصلی آن شروع به کار خواهد کرد؛ یا همه این ایهامات بد نیست در اینجا نیم‌نگاهی داشته باشیم به سامانه‌هایی که تا امروز برای تسهیل فرآیندها در این

زمینه راه‌اندازی شده است. سامانه‌هایی که شاید نام برخی از آنها هم به گوش دانشجویان، اساتید نخورده باشد و حتی مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها هم آن طور که باید شناختی از آن نداشته باشد. اتفاقی که هرچند نمی‌توان آن را محدود به بعد فرهنگی وزارت علوم کرد، اما واقعیت این است که سامانه‌های ایجاد شده در حوزه آموزشی و پژوهشی بسته به نیاز دانشجویان و اساتید و همچنین اولیاتی که در حیطه فعالیت دانشگاه‌ها دارند، بعد از کرونا توانستند جای خود را تا حد زیادی در میان دانشگاهیان باز کنند؛ اتفاقی که در عمل برای بخش قابل توجهی از سامانه‌های حوزه فرهنگی و دانشجویی رخ نداد. سامانه جامع جمع‌های انتخاباتی که سه سال از عمر آن می‌گذرد یا سامانه مدیریت نشریات دانشجویی که از سال ۹۷ ایجاد شده را باید از جمله سامانه‌هایی دانست که با وجود اینکه زمان نسبتاً زیادی از آنها می‌گذرد، اما هنوز نتوانسته جای خود را در میان دانشگاهیان باز کند. شاهد مثال آن را باید عدم استقبال دانشجویان و فعالان نشریات در بازگذاری نشریات خود در این سامانه دانست. هرچند که در ایام کرونا و پس از آن انتخابات اعضای کمیته‌های ناظر بر نشریات در بستر فضای مجازی و از طریق همین سامانه صورت گرفت، اما در حیطه اجرا الکترونیکی کردن فضای مرتبط با نشریات، آن طور که انتظار می‌رفت نتیجه نداده است. البته این موضوع تنها به همین یک سامانه ختم نمی‌شود، بلکه سامانه هدف یا به عبارت دیگر همیاری دانشگاهیان در فرهنگ هم که ۳۰ آذر ماه سال گذشته رونمایی شد را باید یکی دیگر از سامانه‌هایی دانست که هرچند به‌منظور ایجاد تعامل موثر میان کنشگران دانشگاهی در سه حوزه «نگرش و سنجش»، «بازبینی و بازاندیشی» و «ایده‌پردازی و تجربه‌نگاری» طراحی شده، اما آن را هم باید در زمره سامانه‌های گمنام حوزه فرهنگی دانست. سامانه‌ای که به جرات می‌توان ادعا کرد بخش قابل توجهی از دانشگاهیان حتی نام آن را نشنیده‌اند چه برسد به اینکه بخواهند با آن کار کنند.

تمام ایده‌مسئولان فرهنگی در راه‌اندازی سامانه‌ها خلاصه می‌شود!

طبیعتا با نگاهی به شرایط امروز که بسیاری از فرآیندها و فعالیت‌ها در دنیا بر بستر فضای مجازی دنبال می‌شود، ایده کلی ایجاد سامانه‌های مربوط در حیطه‌های مختلف را

بحث برنامه‌ریزی و تدوین برنامه‌های جدید متناسب با شرایط روز دانشگاهی کشور دچار رخوت شده و نه‌تنها در دوران کرونا و ایام دوری دانشجویان از محیط واقعی دانشگاه، بلکه بعد از آن هم نتوانسته متناسب با شرایط و واقعیت‌های روز نسخه درخوری را برای دانشجویان پیچید یا حداقل نشانه‌ای از آن را نمی‌توان مشاهده کرد. برای درک بهتر این موضوع کافی است سری به سایت معاونت فرهنگی وزارت علوم بزنیم؛ سایتی که آخرین شماره از دوفصلنامه دانشگاه امروز که در آن بازگذاری شده، مربوط به سال ۱۴۰۰ است و بعد از آن نسخه جدیدی از این دوفصلنامه را نمی‌توان در سایت معاونت دید. مجرای که می‌توانست محل طرح پژوهش‌های علمی و ماده خام ایده‌های فرهنگی در فضای دانشگاه‌ها باشد امروز حتی خبری از انتشارش هم نیست.

نگفته‌ایم. به عبارت دیگر معاونت فرهنگی وزارت علوم از بخش‌های مختلفی تشکیل شده است، اما آنچه در این میان حائز اهمیت است اینکه هسته اصلی این معاونت که به نوعی بازوی فکری وزارت علوم در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی و دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی است؛ هسته‌ای که هرچند در حیطه اجرا هم گام‌هایی برداشته و شاهد مثال آن را می‌توان راه‌اندازی سامانه هدف دانست، اما واقعیت این است که در حوزه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی این معاونت نتوانسته ایده‌های جدیدی را پیش‌روی مسیر فرهنگی دانشگاه‌ها بگذارد. در اصل با نگاهی به کارنامه وزارت علوم از سال ۱۴۰۰ تا امروز که دو سال تحصیلی را پشت سر گذاشته‌ایم و از قضا در سال گذشته نیز اتفاقات پرحاشیه‌ای در دانشگاه‌ها رخ داد، به نظر می‌رسد این دفتر در

باید به فال نیک گرفت؛ ایده‌ای که در صورت اجرای درست و همچنین پشتیبانی میدانی عمق و اقتناع درست افکار عمومی برای حرکت به سمت استفاده از این سامانه‌ها، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای هم در کاهش هزینه‌ها و هم بالا رفتن سرعت و دقت انجام یک اقدام فرهنگی داشته باشد و همچنین شرایط را برای رسیدن به بانک اطلاعات در بخش‌های مختلف فعالیت فرهنگی در دانشگاه‌ها فراهم کند؛ اما واقعیت این است که صرف راه‌اندازی سامانه نمی‌توان انتظار داشت تا تمام اهداف تعیین شده، تحقق پیدا کند؛ موضوعی که درباره تعداد قابل توجه سامانه‌های مرتبط با حوزه فرهنگی دانشگاه‌ها که تا امروز راه‌اندازی شده، صدق می‌کند و اگر بگویم با گذشت سال‌ها از راه‌اندازی برخی از آنها، دانشجویان و اساتید هیچ‌گونه اطلاعی از آن، نحوه فعالیت و حیطه فعالیت‌شان ندارند، گرافه

اولویت‌های بر زمین مانده را در یابید

دانشجویان در فضای حقیقی هم نتوانند تغییرات فرهنگی مدنظر مسئولان را مشاهده کنند. اتفاقی که در صورت اجراسازی آن البته با در نظر گرفتن واقعیت‌های موجود در دانشگاه‌ها می‌تواند به‌عنوان میانبری فرهنگی برای تزریق نشاط فرهنگی در محیط‌های دانشگاهی قلمداد شود.

ضعف مالی راه‌یابی‌های چالش‌های جدی فضای فرهنگی دانشگاه‌ها دانست؛ موضوعی که امکان انجام فعالیت‌های مهم و بزرگ فرهنگی در محیط دانشگاهی را مختل می‌کند. طبیعتا یکی از وظایف وزارت علوم ایجاد تمهیداتی برای استفاده از ظرفیت مالی شرکت‌های دولتی و خصوصی است تا از این طریق بستر را برای تأمین مالی انجام فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی فراهم کند. اتفاقی که در صورت تحقق می‌تواند بخش‌های دولتی و غیردولتی را که از حیث مالی توان اثرگذاری در این حوزه دارند را پای کار آورده و با مطالبه‌گری از آنها در راستای انجام مسئولیت اجتماعی‌شان، چالش کمبود منابع مالی را برطرف کند.

یکی از نکاتی که در شرایط فعلی کشور باید در راستای ایجاد خودباوری میان نسل جدید دانشجویان مدنظر قرار بگیرد، در نظر گرفتن تمهیداتی برای بازدید این قشر و اساتید دانشگاهی از آثار هویتی و پیشرفت‌های کشور است، اتفاقی که می‌تواند بستر را برای تقویت هویت ملی، دینی و انقلابی در میان این نسل فراهم کند و غفلت از این حوزه با توجه به وضعیت جدید دانشگاه‌ها می‌تواند در آینده اثرات جبران‌ناپذیری را به همراه بیاورد. با این حال باید منتظر ماند و دید در زمان باقی‌مانده تا آغاز سال تحصیلی جدید، قرار است اتفاق جدیدی در حوزه فرهنگی دانشگاه‌ها بیفتد یا سال ۱۴۰۲ هم در فعالیت‌های مرتبط با دانشجویان در این حوزه بر همان پاشنه‌ای خواهد چرخید که تا امروز چرخیده است.

مدت عملا وزارت علوم نتوانست چنین فضایی را در دانشگاه‌ها ایجاد کند و تنها به ابلاغ بخشنامه احیای کرسی‌های آزاداندیشی در ۱۹ مهر ماه سال گذشته اکتفا شد؛ بخشنامه‌ای که البته در عمل راه به جایی نبرد و نتوانست شور و اشتیاق را برای برپایی کرسی‌ها در دانشگاه‌های دولتی ایجاد کند؛ از این روی طلبید تا مسئولان وزارت علوم در زمان باقی‌مانده تا آغاز سال تحصیلی، فکری به‌حال به جریان افتادن اندیشه‌های مختلف دانشجویان در محیط دانشگاهی کنند.

طراحی و اجرای بسته فعالیت‌های فوق‌برنامه جذاب و موثر برای گذراندن اوقات فراغت دانشجویان و کارکنان هم می‌تواند سهم بسزایی در ترغیب دانشجویان برای گذراندن زمان بیشتری در محیط دانشگاهی داشته باشد؛ اتفاقی که شاید بتواند از اهمیت ویژه‌تری برخوردار باشد؛ چرا که دانشجویی امروز ترجیح می‌دهد کمترین زمان را برای رفتن به محیط دانشگاهی بگذارد. در این وضعیت قطعا اگر بتوان با طرق مختلف و تدوین برنامه‌هایی که برای دانشجویی امروز دارای جذابیت‌های لازم باشد، بستر را برای حضور بیشتر او در محیط دانشگاهی فراهم کرد، طبیعتا می‌توان از حیث فرهنگی هم تاثیرات بسزایی را روی این قشر گذاشت.

طراحی، تدوین، تصویب و اجرا و نظارت بر نظام سنجش و انگیزش فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌ها هم از مباحثی است که باید در زمره ماموریت‌های اصلی معاونت فرهنگی برای سال جدید پیش‌رو قلمداد کرد که هرچند تا امروز مسئولان وزارتخانه نیم‌نگاهی هم به آن نداشته و یا اگر برنامه‌ریزی برای آن صورت گرفته، اطلاع‌رسانی دقیقی پیرامون آن انجام نشده است، اما می‌تواند این راهبردها هم در کنار کلان ماموریت وزارت علوم که راه‌اندازی سامانه‌ها محسوب می‌شود، مورد توجه قرار گیرد تا از این طریق

گفت‌وگوهای سازنده در موضوعات مختلف را بین دانشجویان با طیف‌های فکری مختلف ایجاد کند.

تأمین شرایط مناسب برای تقویت احساس محترم‌بودن و برگزاری جلسات گفت‌وگو با دانشجویان برای مدیریت بهتر دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها هم از دیگر نیازهای امروز فضای دانشگاهی کشور به‌شمار می‌رود. در حالی که امروزه دانشجویان سهمی در تصمیم‌گیری‌های کلان مدیریتی دانشگاه‌ها نداشته و در عمل هنوز، برنامه‌ها از بالا به دانشجویان دیکته می‌شود و حتی تب‌وتاب فعالیت تشکل‌های مختلف سیاسی هم به نسبت سال‌های قبل از کرونا به‌مراتب کمتر شده است.

تمهید شرایط لازم برای تقویت و توسعه فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی تشکل‌های دانشجویی برای بیان اعتراضات و دغدغه‌های دانشجویان و احیای فضای گفت‌وگویی و اقتناعی با رعایت قوانین و مقررات کشور هم راهبرد مهم دیگری است که باید برای سال تحصیلی جدید مدنظر مسئولان قرار بگیرد. تحقق آن در محیط دانشگاهی می‌تواند اثرات قابل توجهی را به همراه بیاورد. در این میان نباید این مساله را هم نادیده گرفت که عدم برنامه‌ریزی جدی برای فعالیت این تشکل‌ها در دوران کرونا باعث شده تا امروز فعالان دانشجویی نتوانند آن طور که باید بدنه دانشجویی را با خود همراه کنند؛ شرایطی که می‌تواند برای برون‌رفت از آن، متولیان فرهنگی آموزش عالی با در نظر گرفتن زیست دانشجویی امروز، برنامه‌ریزی جدی و البته فوری انجام دهند.

یکی دیگر از وظایف وزارت علوم در بعد فرهنگی را باید حمایت از ایجاد خانه گفت‌وگوی دانشجویی و حمایت از کرسی‌های آزاداندیشی با استفاده از ظرفیت اساتید متعدد و تشکل‌های دانشجویی در راستای تقویت جهاد تبیین در فضای دانشگاهی دانست؛ اما واقعیت این است که در این

نزدیک به یک سال پیش بود که حوادث رخ داده پیرامون فوت مهسا امینی به فضای دانشگاه‌ها کشیده شد و اتفاقاتی که در کف دانشگاه‌ها رخ داد به سرعت رنگ و بوی اغتشاش به خود گرفت تا زنگ خطر جدی برای مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها و در نگاه کلان‌تر مسئولان آموزش عالی به‌صدا درآید. در اصل نسل جدید دانشجویی، نگاه جدیدی به حوزه‌های مختلف داشته و در این میان نمی‌توان سهم تعطیلی دو ساله دانشگاه‌ها و تداوم آموزش‌ها در بستر مجازی در تشدید این موضوع را هم نادیده گرفت. از طرف دیگر آنچه در طول دو سه ماه در فضای دانشجویی و دانشگاهی گذشت، نشان داد که ریل‌گذاری فرهنگی دانشگاه‌ها نیاز به بازسازی اساسی دارد و دیگر نمی‌توان قطار فعالیت و برنامه‌های فرهنگی را بر مسیر ۳ و ۲ دهه گذشته راند. اتفاقی که می‌تواند تا متولیان امر بازبینی اساسی در سیاست‌ها داده و با در نظر گرفتن اقتضات و شرایط جدید، میزان دانشجویان با سلیق مختلف شوند؛ هرچند از همان زمان تا امروز، از سوی مسئولان وزارت علوم اتفاق جدی و جدیدی در این باره رخ نداده و در نزدیک به ۱۲ ماه گذشته، دستاورد این وزارتخانه را باید همان رونمایی از سامانه‌ها دانست. در حالی که بسترسازی برای انجام برخی فعالیت‌ها و یساحمیت از برخی اقداماتی که زمانی جزء برنامه‌های روتین دانشگاه‌ها به‌شمار می‌رفت، می‌تواند زمین‌بازی در محیط واقعی دانشگاه‌ها در حیطه‌های فرهنگی و اجتماعی را دستخوش تغییراتی جدی کند.

رفع ضعف فضای گفت‌وگو و کم‌توجهی به دانشجویان خصوصا مسائل مرتبط با اشتغال را باید یکی از اولویت‌هایی دانست که باید در فضای دانشگاهی جاری شود، اتفاقی که در صورت تحقق می‌تواند از یک سو شرایط را برای رفع چالش‌های بیکاری فارغ‌التحصیلان فراهم کند و از سوی دیگر باب

نیمکت خبر

دولت نمایندگان سوئد را اخراج کند

۲۷ دفتر انجمن اسلامی دانشجویان در بیانیه‌ای هتک حرمت قرآن کریم در سوئد را محکوم کردند. در بخشی از این بیانیه آمده است: «جمعی از دانشجویان انقلابی فعال در انجمن‌های اسلامی دانشجویان مستقل سراسر کشور از نهاد‌های عالی تصمیم‌گیر علی‌الخصوص دستگاه دیپلماسی کشور می‌خواهیم که در پاسخی قاطع به این اقدام دولت سوئد و همچنین تداوم اسارت شهروند ایرانی آقای حمید نوری برخلاف حقوق بین‌الملل و با هدایت گروه‌های تروریستی، نمایندگان این کشور را به‌عنوان عناصری نامطلوب از خاک ایران اخراج کنند و همچنین پیگیر واکنشی مشابه از دیگر کشورهای اسلامی نیز باشند.

افزون بر آن، اسلام، آیین جهاد و مبارزه با کفر و نفاق است. هرچند کفر اخروی کفار و منافقین جهنم است ولی جزای دنیوی اعمال آنان نیز محفوظ است. به همین سبب از ارکان برون مرزی جمهوری اسلامی و همه آزادیخواهان دنیا نیز انتظار می‌رود که در کنار میدان دیپلماسی و رویه حقوقی آن، به دنبال پاسخگو کردن این معاندین باشند.»

افزایش ۲۰ درصدی ظرفیت دستیاری با اولویت مناطق محروم

معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از افزایش ۲۰ درصدی ظرفیت پذیرش رشته‌های تخصصی آزمون دستیاری پنجاهم خبر داد. ابوالفضل باقری فرد ضمن اعلام این خبر، اظهار داشت: «با تکمیل ظرفیتی که در زمان اعلام نتایج پنجاهمین دوره آزمون دستیاری صورت می‌گیرد ظرفیت رشته‌های تخصصی نسبت به سال گذشته ۲۰ درصد افزایش می‌یابد.» وی با بیان اینکه این افزایش ظرفیت با اولویت بومی‌گزینی انجام می‌شود، اظهار کرد: «افزایش ۲۰ درصدی با توجه به زیرساخت‌های موجود شکل گرفته است؛ چراکه وجود زیرساخت‌ها از شرایط ضروری برای تحصیل در دوره تخصص به حساب می‌آید. زیرساخت‌ها باید وجود داشته باشد. اگر پتانسیل و شرایط مناسب برای افزایش ظرفیت را در اختیار نداشته باشیم نمی‌توانیم آموزش درستی داشته باشیم.» معاون آموزشی وزارت بهداشت در تشریح افزایش ظرفیت ۲۰ درصدی گفت: «با توجه به افزایش ۳۰۰ نفری در مرحله اول و افزایش ۱۰۰۰ نفری در مرحله تکمیل ظرفیت با اولویت بومی‌گزینی و مناطق محروم افزایش ظرفیت ۲۰ درصدی محقق می‌شود.»

دانش بنیان‌ها به فرانسه می‌روند

غرفه‌های ملی از مهم‌ترین روش‌های حضور شرکت‌های دانش‌بنیان در دیگر کشورهای است. شرکت‌ها می‌توانند با استفاده از این فرصت به ارائه آخرین دستاوردهای خود در زیست‌بوم و حوزه خود بپردازند. «میپ کام» فرانسه، بزرگ‌ترین گردهمایی جهان در حوزه محتوای رسانه‌ای است. این رویداد که سالانه برگزار می‌شود میزان تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان، شبکه‌های تلویزیونی، شبکه‌های پخش خانگی، سرمایه‌گذاران و ناشران جهان رسانه‌است. میپ کام فرانسه امسال ۱۶ تا ۱۹ اکتبر (۲۴ تا ۲۷ مهرماه ۱۴۰۲) برگزار می‌شود. شرکت‌های مختلف از ۱۰۰ کشور دنیا در میپ کام فرانسه حاضر می‌شوند. این شرکت‌ها از طریق میپ کام به جذب سرمایه‌گذار برای تولید محصولات خود می‌پردازند و عموما قراردادهای مهم این حوزه در نمایشگاه منعقد می‌شود. شبکه‌سازی، مذاکرات تجاری و دریافت پروژه‌های بزرگ از دیگر فعالیت‌های شرکت‌ها در میپ کام فرانسه است.